

Milena Blažič
Pedagoška fakulteta, Ljubljana

TRIVIALNOST IN KREATIVNO PISANJE

Razvijanje ustvarjalnih sposobnosti učencev, na katere vpliva predvsem naslednje: nekonformizem, odmik od stereotipov ali šablon pri pisnem in ustnem izražanju, je danes eno temeljnih gonil intenzivnih raziskav. Preseganje miselne inercije in kritičen odnos do avtoritet, razvijanje ustvarjalnega izražanja (ustnega in pisnega) in izogibanje rutinskemu delu je modni trend našega časa. Spodbujanje splošnega nekonvencionalnega stališča pri učencih je odvisno od sistema vzgoje in izobraževanja, ki naj bi bil osvobojen trivialnih pričakovanj, rutinskega dela in inercije.

Če želimo razviti besedno ustvarjalnost za pisanje trivialnih in netrivialnih besedil pri učencih, tako pri ustnem kot pri pisnem izobraževanju, moramo hkrati razvijati tudi senzibilnost, zaznavanje in prepoznavanje problemov tudi v nedoživetih situacijah ter njihovo iniciativnost pri ustvarjanju, tako kot tudi pri iskanju oddaljenih asociacij, a obenem spodbujati vedoželjnost.

Razvoj senzibilnosti za trivialna in ustvarjalna besedila usmerja učence v kreativno zaznavanje stvarnosti, k raznovrstnim pristopom, odprtosti duha do novih izkušenj in kreativnemu branju (kreativni input). Kreativno zaznavanje bogati in razširja doživetji in nedoživeti izkustveni svet učencev. Razvijanje sposobnosti učencev za pisanje trivialnih in ustvarjalnih besedil naj vsebuje tudi:

- ustvarjanje čim večjega števila idej,
- spontano izražanje,
- kombiniranje stereotipnih elementov v novo celoto,
- zaznavanje običajnih stvari z različnih zornih kotov,
- reševanje problemov,
- ustvarjanje nove vsebine na različne načine (vaje v slogu, npr. sentimentalno, osladno, izumetničeno, solzavo, papirnato...)
- spreminjanje inercije trivialnega pisanja,
- preseganje inercije mišljenja oz. linearnosti zgodbe,
- odkrivanje novih pomenov v drugem kontekstu,
- iskanje oddaljenih asociacij,
- dopolnjevanje in nadaljevanje besedila,
- kombiniranje tematskih drobcev na različne načine,
- inventivno reduciranje podatkov,

- poglobljanje vsebine,
- preformuliranje vsebine – pretvorba v zahtevnejše besedilo,
- bogatenje opisa,
- odkrivajo nove vsebine idr.

Posebnosti otrokovega branja so po Meti Grosman¹:

- zabrisana razlika med realnim in irealnim,
- pomanjkanje življenjskih izkušenj; otrok ima (posebej v nižjih razredih osnovne šole) skromne življenjske izkušnje in premalo razgledanosti, s katerimi bi lahko primerjal literarno ubesedeno izkušnjo, otrok nima lastne primerjalne osnove, ki temelji na tem, ne zaveda se literarnih poenostavitev, osladnosti in izumetničenosti v trivialni literaturi in nima obrambe pred učinki tovrstne literature,
- pomanjkanje bralnih izkušenj – pomanjkljiva literarna izkušnost in omejeno poznavanje drugačnih, zlasti boljših literarnih možnosti otroku onemogoči primerjalno doživetje (1) in oceno (2) ter odklonitev (3) trivialnega besedila.
- pomanjkanje pisnih izkušenj, nepoznavanje pisnih tehnik (oz. pisnih strategij).

Bralni interesi otrok so različni: zabava, iskanje vzornikov, iskanje rešitev za osebne probleme, iskanje identifikacijskega modela, model hrepenenja in potešitev lastne radovednosti, iskanje somišljenikov – kako drugi razmišljajo o podobnih problemih. Motivi za njihovo branje so predvsem kognitivne in etične narave, ne pa estetske oz. umetniške. Pisni interesi so v korelaciji z bralnimi in zato v tem razvojnem obdobju učenci radi ustvarjalno nadaljujejo pravljice, zgodbe, slikopise, stripe – značilnost tega obdobja je prevlada zgodbe (vsebine) nad formo (obliko).

Učenci nižjih razredov osnovne šole, ko je otrok že na nivoju konkretnih operacij (J. Piaget), kažejo literarni interes predvsem za literarne osebe in zgodbo. Privlači jih dinamična zgodba in literarna oseba, ki naj bo junak v polnem pomenu besede. ostale plasti literarnega besedila niso v obsegu spontanega zaznavanja učencev.²

V višjih razredih osnovne šole je bralni interes usmerjen na junake in fabulo, hkrati pa se poveča zanimanje za svet okoli sebe, vendar se pozornost učencev usmerja tudi na druge plasti literarnega besedila: jezik, stil, temo, idejo, kompozicijo in na motive – zakaj je določena oseba nekaj storila oz. zakaj ne. Usmerjenost k literarnim osebam pogojuje interes za osebni notranji svet, na osebe, s katerimi se lahko identificirajo. Na razredni stopnji osnovne šole je bralni interes usmerjen na identifikacijo z junakom, na predmetni stopnji, posebej v višjih razredih, na spoznavanje lastne osebnosti. V tem razvojnem obdobju radi ustvarjajo v prozi (domišljajske in doživljajske zgodbe), redkeje pa se izražajo v verzih.

¹ Grosman, Meta: *Bralec in književnost*, Ljubljana, DZS, 1989

² Rosandić, Dragutin: *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, Školska knjiga, 1988, str. 475

Učinki branja so³:

1. zadovoljstvo,
2. sprejemanje ali odklanjanje,
3. drugi miselni odzivi,
4. trajni učinki na oblikovanje otrokove osebnosti in njegovega celotnega odnosa do soljudi in sveta.

Značilnosti trivialne literature so⁴:

1. stereotipni vzorec izkušenj,
2. vedno isti tip junakov,
3. ista vrsta situacije,
4. podoben izzid,
5. močno poenostavljen jezik,
6. zlagane možnosti in
7. zlagane rešitve.

Avtorji trivialne literature se zavedajo:

1. bralnih potreb,
2. pričakovanj svojih bralcev in predvsem tega,
3. kako je treba tem potrebam streči.

Načrtovalci vzgojnoizobraževalnih programov se premalo ozirajo na bralne in pisne interese učencev in njihova pričakovanja ter načrtujejo oddaljene bralne in pisne teme; zaželen je tip konfekcijskega učenca. S tem jih ne le oddaljujejo od bralne kulture, ampak jih dobesedno vržejo v naročje trivialne literature.

„Ko odraščajo in so v šoli podvrženi institucionalnem pouku književnosti, postanejo otroci vse manj zgovorni o sebi in svojih literarnih doživetjih in vse bolj spretni v družbeno sprejeti umetnosti laganja, pretvarjanja in skrivanja svojih občutkov in mnenj“.⁵

V motivih, zakaj otroci berejo stereotipe, je prisoten tudi paradoks: otroci so po naravi radovedni, a hkrati radi berejo šablonske zgodbe – zakaj? Branje stereotipnih zgodb potrjuje njihova pričakovanja, saj pomeni potrditev njihovega okusa in utrjuje občutek varnosti. Pravilno predvidevanje linearne zgodbe jih zadovoljuje in potrjuje njihovo suverenost nad napisanim.

V šolski praksi – pri pisanju prostih spisov v višjih razredih osnovne šole – učenci niso pripravljene „izliti svoja čustva na papir“ in namesto zanimanja za naslov prostega spisa občutijo predvsem potrebo po zaščiti lastnega mnenja⁶, ki ga niso pripravljene izpovedati, predvsem ne v skladu s pričakovanji učitelja. Občutek psihološke varnosti in nezaupanje jih sili pisati stereotipne, trivialne proste spise. Živimo v času trivialne kulture, ko pesniške zbirke izhajajo v nakladi 400 izvodov, narodnozabavni ansambli s svojimi trivialnimi besedili pa dosegajo neredko naklado tudi do 100.000 izvodov.

³ Grosman, Meta: ib.

⁴ Grosman, Meta: ib.

⁵ Grosman, Meta: ib. 30.

⁶ Grosman, Meta: ib. 58

Eden od vzrokov velikega bralnega interesa za trivialno literaturo je tudi v pomanjkljivi vzgoji bralne in pisne sposobnosti. Marsikateri učenec ne prebere besedila, knjige ali odlomka in si ne ustvari niti osebnega niti kakršnegakoli drugega odnosa do literarnega besedila, zato je zanj vsa šolska interpretacija prazno govorjenje.

Kje tiče vzroki za trivialni okus učencev? Zagotovo v pretiranem in prezgodnjem poudarjanju literarne teorije oz. oblikovnih, stilističnih značilnosti in literarnozgodovinskih podatkov, ki omejujejo in ožijo odziv učenca s tem, ko spreminjajo pouk književnosti v matično knjigo rojenih in umrlih. Skratka, gre za formalizem, ki ne navdušuje otrok in je daleč od njihovega čustvenega in intelektualnega sveta.

Pri pouku književnosti je za razvoj učenčeve bralne in pisne sposobnosti najbolj smiseln tematski pouk, pri katerem največ prispeva tista tema, ki jo učenec bere in piše z osebnim zanimanjem in veseljem in ne zato, ker je obvezno, ali ker pričakuje pohvalo in dobro oceno učitelja.

Šolska praksa izhaja iz prepričanja, da branje in pisanje ter šolska interpretacija literarnih besedil klasične literature, tudi če jih učenci NE razumejo, vplivajo na njih s svojo kanoničnostjo tako, da postanejo ljubitelji literature in aktivni bralci oz. bralci z razvito bralno kulturo. Tako se vzgajajo le potencialni bralci, kajti neprimerno poučeni odrasli so spremenili ure književnosti v ure anatomije.

Ključ za velik bralni in pisni interes otrok za trivialna besedila leži zunaj literature. Šolska praksa preveč poudarja vzročno-posledični racionalni pristop, zanemarja ustvarjalne, emocionalne in fantazijske elemente, trivializira šolsko interpretacijo na nauk, sporočilo, spoznavno resnico (Kaj nam avtor želi povedati?) in zanemarja imaginativne vrednosti literarnega jezika. Šolska praksa vsebuje nekaj dejavnikov, ki ne le da omejujejo razvoj ustvarjalnosti učencev, ampak jo celo sistematično zatirajo in razvijajo le sposobnosti konvergentnega mišljenja. Pisanje prostih spisov je fiksirano s trivialnim pričakovanjem konfekcijskih spisov konformističnega tipa – z eno samo rešitvijo, ki jo običajno predpišejo z naslovom – ustvarjalni del je ob teh nalogah konvergentnega, zaprtega tipa, ki priznavajo le en možen odgovor na zastavljeno vprašanje, skoraj nemogoč. Značilnost divergentnega mišljenja je ravno obratna – na izbrano temo je možnih veliko različnih spisov oz. na izbran naslov je možnih veliko različnih vsebin (ter s tem povezanih odgovorov).

Učenci berejo in pišejo besedila:

- ki jim niso dorasli,
- ki jih ne morejo doživeti,
- ki so oddaljena od njihovega življenja,
- katera je težko razumeti.

Ko vprašamo povprečnega učenca v višjih razredih osnovne šole, kaj si misli o slovenskih pisateljih, bo rekel: RODIL SE JE, TRPEL IN UMRL. Tak pouk pahne učence v naročje trivialne literature, kajti tu ni nedoumljivega „trpljenja“ in pisateljevega „nesrečnega“ življenja.

Ustvarjalna metoda pouka književnosti ima razvojni pouk kot temelj svoje dejavnosti in vključuje tudi elemente ustvarjalnega mišljenja pri pouku. Šolska

interpretacija literarnega besedila naj bo PRIMERNA razvojni stopnji učencev in učenec naj bo vključen v literarno komunikacijo kot bralec in ustvarjalec, predvsem pa naj bo izbrana tema primerna bralnim in pisnim interesom učencev, drugače ta razkorak med dejanskimi literarnimi interesi učencev in papirnato literarnostjo le pogloblja prepad med učenci in šolo ter jim na stežaj odpira področje trivialnosti.

Zastavlja se nam vprašanje, kakšen odnos zavzeti do trivialne književnosti pri pouku književnosti.

Najprej moramo doreči nekaj stvari o trivialnosti. Prvič – to je le ena izmed vsebin pri pouku književnosti. Drugič – to je uporabna metoda za preseganje trivialne faze v bralnem razvoju mladega bralca. To naj bo le stopnica, na katero mora mladi bralec stopiti, da lahko nadaljuje pot. Trivialno fazo v bralnem razvoju mladega bralca razumem torej kot prehodno fazo. Ta se bistveno razlikuje od trivialne faze pri odraslem bralcu, ki ne pomeni prehoda h kvalitetnejšemu branju. Vzroki za kalup in fiksacijo mišljenja oz. trivialnega bralnega okusa pa tičijo zunaj literature.

Pri uvajanju elementov trivialnih besedil učenci pri pouku raziskujejo z metodo primerjalnih kontrastov, ustvarjajo linearna in večdimenzionalna besedila in so v psihološki konstelaciji raziskovalca in umetnika. Hkrati občutijo ustvarjalni impulz, so v situaciji intenzivnega opazovalca, občutijo močno intelektualno in emocionalno napetost, posebej če se nahajajo v ustvarjalni razredni klimi. Občutijo vedoželjnost in veselje ob analiziranju trivialnih besedil, raziskovanju, imajo svobodo izbire, izražanja misli, uporabljajo stališča, ki jih argumentirajo. Svoja doživetja in zamisli ubesedujejo na trivialen in ustvarjalen način ter tako ustvarjalno dosežjo in presežejo trivialno stopnjo. Na ta način prepoznajo njene lastnosti in pomanjkljivosti.

Če originalnosti in spontanosti ne sprejemamo kot nekaj cenjenega, vrednega in zaželenega, se bo obnašanje učencev pri pisanju ustvarjalnih besedil (vezanih ali nevezanih spisov) navzven kazalo kot ustvarjalni postopek, navznoter pa bo to prazna dejavnost, s katero učenec ne ustvarja niti se ne izraža, ampak le piše proste spise v skladu z linearnimi pričakovanji učitelja.

Literarni jezik je jezik imaginacije, jezik trivialne literature je poenostavljen. Oba se učimo z vajo in s pisanjem, z aplikacijo, pa tudi z analizo trivialnih in literarnih del. Smoter ustvarjalnega pisanja je poleg razvijanja ustvarjalnosti predvsem vzgoja bralca, ne pa, kar večina zmotno misli, vzgoja pisatelja.

V nižjih razredih osnovne šole imajo učenci veliko potrebo po učiteljevi „odobritvi ali pristanku“ ali vsaj minimalnem strinjanju s temo spisa. V tem gredo tako daleč, da se podzavestno (pa tudi zavestno) trudijo ugoditi temu učiteljevemu pričakovanju in ne pišejo tako, kot mislijo, ampak tako, kot mislijo, da učitelj misli, pišejo tako, da ugajajo učitelju. Predlogi učitelja o tem, KAJ in KAKO naj učenci pišejo (za nižje razrede osnovne šole), postanejo za otroke neke vrste notranji (kategorični) imperativ.

Ustvarjalna besedila učencev so ogrožena z napačnimi postopki in stališči vzgoje in izobraževalne prakse. Rezultirajo z neizvirnimi otroškimi prostimi spisi, ki jih učenci masovno pišejo na teme, ki jim niso blizu (Kako je pisatelj preživel otroštvo) in jih niso doživeli (Prestopno leto) ali naslove t. im. „zaprttega“ tipa (Zlagal sem se, Ukradel sem, Kazen mora biti vzgojna..) z

vsebinsko, ki je šablonska, konvencionalna, brezosebna in z nenaravnim jezikom, sposojenim od odraslih.

Učenci so očitno bolj inteligentni kot ustvarjalni, saj dekodirajo učiteljeva pričakovanja in pišejo proste spise, ki so vseh učitelju (tahi konsenz). Obenem posnemajo poglede odraslih, posnemajo vzore (Kdor varčuje, si srečo kuje, Triglav – naš ponos...). Otrokom ne dovolimo, da so otroci, ampak jih upoštevamo le kot pomanjšane odrasle. Vzgajamo jih za naš svet, tak kot je zdaj, in ne za njihovega, ki ga bodo živeli čez deset, petnajst let.

OTOŽNI otroški spisi so nastajali v polpreteklem in tudi v sedanjem času, ko so učitelji sugerirali učencem, kako naj se počutijo oz. s kakšnim razpoloženjem naj obarvajo svoj spis. Takšni spisi so podobni portretom otožnih otrok, ki jih prodajajo na stojnicah in so polni izumetničene patetike, lažnega zanosa in prazne, nedoživetve romantike. Ta melanholija je otrokom tuja – šele prve ljubezni jo privlečejo na plano.

Poetika otožnih otroških spisov temelji na učinkih, ki jih uporablja trivialna literatura: veliko strasti, romantični zapisi, lahkotna atmosfera, površnost, pisana pokrajina, prelepa narava, otožnost, velika pričakovanja, „absolutno“ reševanje enega problema. V takih spisih ni spontanosti in izvirnosti, značilne za otroško ustvarjalnost.

„Vsebina ne ustreza naslovu“ je eden izmed najpogostejših kriterijev za vrednotenje prostih spisov. Lahko ga prevedemo: Vsebina ne ustreza učiteljevemu pričakovanju.

Trivialna literatura za mladino in odrasle uporablja vrsto klišejev: dogajanja, vsebine, opisi književnih oseb, jezik. Podobno kot religija obljublja večno srečo, seveda če se živi po opisanih klišejah in navodilih.

Vzroki za nastanek trivialne kulture so zunajliterarni in so posledica potrošništva, parvenijev, jare gospode in neizživetih ambicij. Kupna moč raste, ljudje želijo imeti vidne oznake prestiža (hiša, avto, devize, počitnice, vikend ipd.) To je beg iz anonimnosti in, kakor to označuje eksistencializem, gre za neavtentične ljudi.

Trivialna literatura poenostavlja in vulgarizira življenje na en sam dogodek, najraje – poroko. Imitativni model je jasen: odtujenemu človeku, ki nima ne moči, ne želje, ne volje, in se ne zaveda, da je kreator lastne eksistence, se ponudijo gotovi modeli obnašanja in potreb – ena sama komercializacija želje. Umetno ustvarjanje novih potreb vodi k povečanju potrošništva in pelje v pasivizacijo in konformizem.

Odrasli bralci berejo trivialno literaturo zaradi izživetja, podoživetja, navade, pomanjkanja okusa, stagnacije vrednot, homogenizacije okusa in psevdoproblematike – ustvarjanja umetnega „sanjskega“ sveta, dolgočasne vsakodnevnosti, monotonosti, rutinskega dela, nesvobode, prisile, izčrpanosti, pomanjkanja domišljije, bega iz enoličnosti, bega od lastne identitete, stresov, negotovosti, skrbi ipd.

Čim manj posameznik aktivno korigira realnost, tembolj jo korigira zanj imaginativna in trivialna literatura, ki ima učinke sedativa. Tovrstne osebe so sugestibilne. Običajno gre za princip socialne hipnoze bralcev oz. konzumentov. Trivialna literatura afirmira obstoječe stanje. Disharmoničen posameznik išče varnost in gotovost in jo najde v klišejah.

„Osnovna človekova izbira je izbira med avtentičnim in neavtentičnim bivanjem. Avtentični človek prizna svojo svobodo in prevzame polno odgovornost zanjo. Da življenje ne bi postalo praznina, ga napolnjuje z angažiranim delovanjem. Zavest svobode in odgovornosti pa poraja nemir. Zato se mnogi ljudje umaknejo v neavtentično bivanje, utopijo se v anonimno množico, religijo, politično gibanje in druge oblike konformizma. Pri tem izgubijo svojo individualnost in postanejo del množice“.⁷

S trivialno literaturo se bolj kot literarna znanost ukvarja sociologija, kar ni nenavadno, saj gre za množičen pojav, za raziskovanje socioloških značilnosti. „Med primeri empiričnih socioloških raziskav knjige in književnosti govorimo tedaj predvsem o naslednjih temah: sociologija avtorja, popularnost literature, analiza pismenosti in bralnih navad, preiskava založništva, cenzure, kritike, distributerjev, knjižničarstva, vprašanja kulturne industrije kot problema množične družbe oz. kapitalistične represije itn.“⁸

Po oceni nemške literarne zgodovine je imel Goethe v svojem času največ 2000 bralcev, njegov svak Vulpius pa je s svojo razbojniško povestjo *Rinaldo Rinaldini* dosegel v nekaj letih milijonske naklade in prevode v 35 jezikov.

O trivialnosti lahko govorimo na več načinov, npr. trivialnost kot lastnost beril, delovnih zvezkov in ostalega učnega gradiva, v katerem so prisotna pretiravanja o domovini in praznikih, ter o trivialnosti, ki jo pričakujejo pri pisanju prostih spisov, in o trivialnosti v otroških prostih spisih.

Besedila iz beril po navadi uporabljamo kot literarni vzor za motivacijo otrok in mladostnikov. Spoznanja o razlikah med posameznimi razvojnimi stopnjami otroka (pravljичno, Robinzonovo obdobje in obdobje odkritij) nas opozarjajo na dejstvo, da si neprimerno poučeni pedagogi napačno predstavljajo literarne interese učencev na različnih razvojnih stopnjah in jih zato pogosto dobessedno posiljujejo s svojimi neprimernimi zahtevami (temami za proste spise) ali z arhaičnimi vzorniki.

Pri urah kreativnega pisanja (govorim le o izkušnjah, ne pa o eksperimentarnem preverjanju) smo pisali v stilu trivialne in visoke literature. Uporabljali smo metodo primerjalnih kontrastov. Razlikovali smo načrtno in nenačrtno posnemanje. Povezovali smo ure književne vzgoje z urami kreativnega pisanja. Eno in isto situacijo smo opisovali na dva različna načina. Tematska iztočnica je bila šablonski zaključek trivialnega romana: sončni zahod, objet par, zreta si v oči, on govori, da jo ljubi od prvega trenutka, ko jo je ugleдал, nakar sledi vrhunec – ali bi se z njim poročila, ona dahne znameniti da in – happy end. Posnemanje je nasprotje ustvarjalnemu pisanju, kjer je glavni kriterij originalnost. Pri posnemanju govorimo o kriteriju istovetnosti.

⁷ Pečjak, Vid: *Misliti, delati, živeti ustvarjalno*, Ljubljana, 1987, str. 150.

⁸ Rupel, Dimitrij: *Literarna sociologija*, Ljubljana, 1982, str. 72.

Trivialnost zasledimo tudi v polliterarnih zvrsteh, ki živijo v osnovnih šolah, to so: leksikoni, spominske knjige, verzi, „procenti“ in grafiti. Nekaj primerov:

VERZI ODPRTIH SRC

*Bodi čista kot kristal,
v srcu nosi ideal.*

*

*Resnica je in bo,
da ljubim te močno.*

*

*Dekle puhle glave
je kot roža brez vonjave.*

*

*Ko sem te prvič opazila,
sem se za grmovje skrila.
Ko si s sabo imel kolo,
sem se skrila za drevo!*

*

*Ko sem to pismo prebrala,
sem se skoraj zjokala,
v pismu je pisalo,
naj se pogledam v ogledalo.*

*

*Ko si čevlje čistim,
vedno nate mislim,
zdaj pa nosim copate,
ker mi ni več zate!*

*

*Lep si kot lilija,
rdeč kot kri,
zaljubljeno gledaš
kot maček s peči!*

*

*Ljubezen je reka,
ki se vrača,
spomin na ljubezen
s solzami se plača!*

*

*Ljubezen se začne s pogledi,
nadaljuje s poljubi in objemi,
a konča s solzami!*

*

*Lučka brez ognja ne more goreti,
jaz pa brez tebe ne morem živeti!
Me vabiš v kino,
me vabiš v disco,
jaz pa se moram piflat fiz'ko!*

Ne briga me tabla,
ne briga me ukor,
kdor je zaljubljen,
je majčkeno nor!

*

Ne morem zaspati, me srček boli,
ker nisem te videla že toliko dni.

*

Potok teče
tok, tok, tok,
jaz te ljubim
cmok, cmok, cmok.

*

Pošiljam ti toliko pozdravov,
kot ima brezrokavnik rokavov.

*

Prejmi pozdrave
od tiste krave,
od tistega teleta,
ki za tabo leta.

*

Ptica ljubi drevje,
trot pa sladki med,
jaz pa ljubim tebe,
bolj kot sladoled.

*

Pustil si me nesrečno,
jaz ljubila te bom večno.

*

Rdeče so vrtnice,
rdeča je kri,
med nama ljubezen
goreča žari.

*

Saj si frajer,
nič ne rečem,
lahko ti enega mačka spečem.

*

Sama sedim v kotu na tleh
s pismom v roki, solzah v očeh.
Roke so potne, usta drhte
in šepetajo tvoje ime!

*

Smreka je zelena,
moja misel je le ena.
Moja misel je le-ta:
večno skupaj midva.
Solza je stekla,

ne bo se vrnila,
tebi to pravim,
ki sem te ljubila.

*

Solza v očeh.
Misli o lepih nočeh.
Roka oblita s krvjo.
Točno ob 7. me ne bo!

*

Spomni se mojih oči,
ko boš gledal njene,
spomni se mojih ustnic,
ko boš ljubil njene,
ko boš gledal njo, se spomni name!

*

Sprejmi lepe pozdrave,
čez hribe in doline,
čez konjske stopinje,
čez močeradove jame
– pa vrag naj te vzame!

*

Ti in jaz na zidu piše,
naj ljubezni čas ne zbriše!

*

Ti si sladkor,
jaz pa led,
skupaj bova sladoled!

*

To ti piše tista sraka,
ki te za vogalom čaka.

*

Učenec brez cveka,
je kot kot svinja brez špeha.

*

V ljubezni sami plusi,
v šoli sami šusi!

*

V srce sem te zaklenila,
ne moreš zbežati,
ključek sem izgubila,
ne morem ga najti!

*

Z levo roko solze brišem,
z desno roko tebi pišem.

*

Šola gor, šola dol,
jaz te ljubim vedno bolj!

GRAFFITI

Bilo je v dobi renesanse, ko si ti imel pri meni šanse.
Dom je dekletu ječa, ženi delavnica.
Fantje so kot avtobus, če enega zamudiš, pride drugi.
Fantje so kot baterije, na katerih piše: po uporabi odvrzi!
Fantje so kot WC, ali so zasedeni ali pa pokvarjeni!
Kako naj ti povem, da ljubim te, ko pa na sporedu fuzbal je.
Kako si kaj? O.K. Ljubezen? GOOD. Šola? KAPUT. Život? LUD. Sestanki?
BREZ ZAMUD!

Kdor drugemu jamo koplje, ne pade daleč od drevesa.
Kdor drugemu jamo koplje, je krt.
Kdor je danes svinja, jutri bo šunka!
Kdor nizko leti, visoko pade.
Kdor se smeje slabemu vicu, je zmožen še hujšega zločina.
Kemija je veda, ki žive razjeda.
Kiss na tvoj fris, ti pošilja tvoja miss!
Ključ do srca se kuje v peklu!
Ko bom velik, bom pritlikavec.
Ko je življenje mrtvo, je smrt živa.
Ko se zagledam vate, se mi zdiš kot črv brez solate!
Ko si je Bog oblekel kavbojke in šel na sprehod, so stare ženice vzkliznile:
„Moj Bog, kakšna je današnja mladina.“
Ljubezen je najlepši akord v žalostni simfoniji življenja!
Ljubezen je reka, ki se vrača, spomin na ljubezen s solzami se plača!
Ljubezen ni jabolko, da bi jo delil!
Ljubezen se začne s pogledi, nadaljuje s poljubi in objemi, a konča s solzami!
Moja punca in jaz se ujemava: ona ima rada mene, jaz tudi!
Na sončni strani Alp je megla!
Ne bo šla v raj, ker ima odlične ponudbe za pekel.
Ne sovraži se od ranega jutra. Spi do popoldneva.
Nimaš šans – izkoristi jih.
O. K. Zdrav sem. Toda kje sem zdaj, ko sem sebi najbolj potreben!
Pa kaj, če dolgo nisem nič napisal, Dante tudi ni.
Pismo: Ojdip, vrni se domov. Vse ti je odpuščeno. Rada te imam, mamica.
Odgovor: Samo preko mene mrtvega. Očka.
Poljub je himna ljubezni!
Poljub je kulturna izmenjava pljunkov!
Počivaj čez dan, da boš ponoči lahko spal.
Pridno se uči, da boš postala diplomirana čistilka.
Prosim, ne mečite ogorkov po tleh, ščurki bodo zboleli za rakom.
Rad bi napisal uspavanko, a vedno zaspim že pri prvi vrstici.
Rad te imam kot lanski sneg!
Se je učitelj česa naučil danes?
Sem svetovno znana v svoji ulici.
Smrt je glavni štos, zato jo vsi šparajo za konec.
Smrt je žur na koncu življenja!
Srečni časi človeštva so prazne strani v knjigi zgodovine!

Svoje skrbi utapljam v alkoholu, toda skrbi znajo plavati!
 The life is shit & I'm in it!
 Učitelji so slike. Slike se obešajo!
 V ljubezni je beg edina zmaga.
 V očeh ti vidim sonce, v zobeh pa solato.
 V ritmu twista se zvija glista.
 Vedno bolj, ko gledam ljudi, lepši se mi zdijo psi.
 Večna luč je navadna sveča.
 Vozniki, pazite na otroke. Povežite učitelje!
 Vsak je svoje srečke kupec.
 Vsi smo ljudje, a težko je biti človek!!!
 Zakaj živeti, saj nihče ni preživel!
 Začnite svoje otroke tepsti takoj, ko so vam podobni.
 Zbežala sem, toda nihče me ni hotel najti.
 Zbornica – Gnezdo sršenov. Dijaki, ki špicajo pouk – Mali uporniki. Šolanje
 – Ukradena mladost. Spraševanje pred tablo – V satanovi bližini.
 Zdaj sem jaz tisti slabi vzgled, na katerega so me moji starši opozarjali.
 Zgodovina je veda o mrtvih, ki mučijo žive!
 Zmanjšajmo število nesreč na cestah. Vozimo po pločnikih.
 Šola je kruh, živela lakota!
 Šola je kruh. Jejite prepečenec!
 Šola je naš dom, zato v njej spimo.
 Šola je seks, jaz pa nuna.
 Šopek kiča za vašega mrliča.
 Če je učitelj vedno pametnejši od učenca, je slab učitelj.
 Čim manj misliti na sebe, pomeni biti tem manj nesrečen!
 Človek je kot jezero. Površina je vidna, globina pa ne!
 Črni kavboj na podivjani glisti.

Strokovna literatura:

1. Blatnik, Andrej: *Bralčevi zapiski* (6), Mentor, 1987, VII, 5–6.
2. Blažič, Milena: *Kreativno pisanje*, Ljubljana, 1992.
3. Grosman, Meta: *Bralec in književnost*, Ljubljana, 1989.
4. Hladnik, Miran: *Trivialna literatura, literarni leksikon*, št. 21, Ljubljana, 1983.
5. Kocijan, Gregor: *Knjiga in bralci I*, Ljubljana, 1974.
6. Kocijan, Gregor in Žnideršič, Martin: *Knjiga in bralci II.*, Ljubljana, 1980.
7. Kocijan, Gregor, Podmenik, Darka, Rupel, Dimirij, Žnideršič, Martin: *Knjiga in bralci III.*, Ljubljana, 1985.
8. Kordigel, Metka: *Bralni razvoj, vrste branja in tipologija bralcev, Otrok in knjiga*, 1990, 29–30.

9. Kos, Janko: *Očrt literarne teorije*, Ljubljana, 1983.
10. Kos, Janko: *Marksizem in problemi literarnega vrednotenja*, Ljubljana, 1983.
11. *Otrok in knjiga*, št. 25, 1987, Maribor.
12. Pečjak, Vid: *Misliti, delati, živeti ustvarjalno*, Ljubljana, 1987.
13. Rosandić, Dragutin: *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*, Zagreb, 1988.
14. Rupel, Dimitrij: *Literarna sociologija*, Ljubljana, 1982.
15. Saksida, Igor: *Oblikovanost trivialne mladinske književnosti in njena vloga v bralnem razvoju*, *Otrok in knjiga*, 1992, 34, str. 5–19, Maribor.
16. Torkar, Simona: *Bralne navade srednješolcev na srednji zdravstveni šoli in gimnaziji*, v: *JIS*, 1992/93, XXXVIII, 7–8, str. 288–296.

Zusammenfassung ***Trivialität und kreatives Schreiben***

Das Referat stellt die Möglichkeit für eine Entwicklung der sprachlichen Schöpfung in der Grundschule vor. Mittels der Übungen im Schreiben von trivialen und nicht-trivialen Texten wird eine kreative Wahrnehmung und eine literarische Sensibilität angeregt. Beides ist die Vorbedingung für einen schöpferischen Literaturunterricht.